

Tilburg University

Weekendje weg

Kierkels, S.B.G.

Published in:
Delikt en Delinkwent

Publication date:
2010

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Kierkels, S. B. G. (2010). Weekendje weg. *Delikt en Delinkwent*, 40(5/41), 669-687.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Rechtspraak

S.B.G. Kierkels¹

41 Weekendje weg²

41.1 Hof Arnhem 13 november 2009, LJN BK3431

‘Ontvankelijkheid van het openbaar ministerie

Voor zover in dit verband van belang, is door de verdediging aangevoerd dat de mededeling als bedoeld in artikel 57, lid 5, van het Wetboek van Strafvordering niet “zo spoedig mogelijk” is gedaan en de inverzekeringstelling daarom langer heeft geduurd dan rechtmatig is. De raadsman heeft op grond hiervan primair een beroep gedaan op niet-ontvankelijkheid van de officier van justitie. Het hof verwerpt dit beroep omdat geen sprake is van een ernstige inbreuk is gemaakt op beginselen van een behoorlijke procesorde waardoor doelbewust of met grove veronachtzaming van de belangen van verdachte aan diens recht op een eerlijke behandeling van zijn zaak is tekortgedaan. Het beweerde verzuim heeft immers geen consequenties voor het recht op een eerlijke behandeling. Subsidiair is een beroep gedaan op strafvermindering. (...)

Het hof komt (...) toe aan een beoordeling van het beroep op strafvermindering in de zin van artikel 359a van het Wetboek van Strafvordering en overweegt te dien aanzien als volgt. (...)

Het hof leidt uit het voorgaande af dat het onmiskenbaar de bedoeling van de wetgever is geweest dat een verdachte slechts korte tijd langer in verzekering mag worden gehouden als de redenen voor de inverzekeringstelling overigens zijn vervallen. Daarbij is de wetgever er kennelijk van uitgegaan dat de noodzakelijke administratieve handelingen aanstonds moeten en kunnen worden verricht. Uit de wetsgeschiedenis blijkt niet dat de omstandigheid dat die handelingen ’s nachts en in het weekend moeten worden verricht, verschil zou maken. In de wetsgeschiedenis wordt niet gesproken over problemen rond de beschikbaarheid van programma’s, documentatiesystemen of personeel ’s nachts en in het weekeinde. Tegen de achtergrond van de duidelijke bedoeling van de wetgever de vrijheidsbeneming slechts korte tijd langer te laten duren dan anders het geval zou zijn geweest, is het hof van oordeel dat dergelijke problemen niet tot gevolg mogen hebben dat de vrijheidsbeneming alleen daardoor langer duurt.

1 *Docent straf- en strafprocesrecht aan de Universiteit van Tilburg.*
2 Citeerwijze: S.B.G. Kierkels, ‘Weekendje weg’, *DD* 2010, 41.

Het hof gaat uit van de volgende gegevens:

zaterdag 4 augustus 2007,

omstreeks 03.50 uur: aanhouding verdachte te Amersfoort ter zake van bedreiging (artikel 285, lid 1, van het Wetboek van Strafrecht);

omstreeks 04.10 uur: voorgeleiding van verdachte aan de hulpofficier van justitie te Amersfoort;

omstreeks 05.27 uur is de aangifte opgenomen;

omstreeks 09.24 uur: verhoor van verdachte;

omstreeks 13.57 uur: in verzekeringstelling door de hulpofficier van justitie te Amersfoort;

omstreeks 15.13 uur: laatste verhoor van verdachte;

Op zondag 5 augustus 2007 is overleg gevoerd met de Officier van Justitie over de vraag of verdachte moest worden voorgeleid. De Officier van Justitie heeft toen beslist dat verdachte niet diende te worden voorgeleid, maar dat hij op maandag 6 augustus 2007 in vrijheid kon worden gesteld nadat aan hem een dagvaarding was uitgereikt.

maandag 6 augustus 2007,

omstreeks 11.45 uur: uitreiking dagvaarding;

omstreeks 11.49 uur: heenzending van verdachte.

Uit het voorgaande vloeit voort dat het hof met de politierechter van oordeel is dat niet kan worden gezegd dat de mededeling als bedoeld in artikel 57, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering “zo spoedig mogelijk” is uitgereikt en de in verzekeringstelling daarom langer heeft geduurd dan toegestaan. En evenals de politierechter is het hof van oordeel dat daarom dient te worden bepaald dat de hoogte van de straf in verhouding tot de ernst van het verzuim zal worden verlaagd, nu het door het verzuim veroorzaakte nadeel langs deze weg kan worden gecompenseerd. De omvang hiervan is mede bepaald door de omstandigheid dat het verzuim – naar het hof aannemelijk acht – onderdeel uitmaakt van een bewust gekozen beleidslijn.’

41.2 Hof Arnhem 13 november 2009, LJN BK3414

‘Het hof gaat uit van de volgende gegevens:

zaterdag 22 december 2007,

omstreeks 01.50 uur: aanhouding verdachte te Amersfoort ter zake van eenvoudige mishandeling (artikel 300, lid 1, van het Wetboek van Strafrecht) en/of zaaksvernieling (artikel 350, lid 1, van het Wetboek van Strafrecht);

omstreeks 02.20 uur: voorgeleiding van verdachte aan de hulpofficier van justitie te Amersfoort;

omstreeks 02.26 uur is de aangifte opgenomen;

omstreeks 15.00 uur: in verzekeringstelling door de hulpofficier van justitie te Houten;

zondag 23 december 2007,

omstreeks 16.16 uur: laatste verhoor van verdachte;

maandag 24 december 2007,

omstreeks 14.15 uur: uitreiking dagvaarding;

omstreeks 14.25 uur: heenzending van verdachte.

Het hof leidt uit het requisitoir van de officier van justitie af dat op zondag 23 december 2007 na het laatste verhoor van verdachte overleg heeft plaatsgevonden tussen de hulpofficier van justitie en de officier van justitie. Deze heeft kennelijk toen beslist dat verdachte tot

de maandag moest blijven omdat aan hem een dagvaarding moest worden uitgereikt. Uit het requisitoir van de officier van justitie leidt het hof voorts af dat zondagavond en de nacht van zondag op maandag geen actie is genomen om te komen tot een uitreiking van de dagvaarding.

Uit het voorgaande vloeit voort dat het hof – anders dan de politierechter – van oordeel is dat niet kan worden gezegd dat de mededeling als bedoeld in artikel 57, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering “zo spoedig mogelijk” is uitgereikt en de in verzekeringstelling daarom langer heeft geduurd dan toegestaan. Het hof is van oordeel dat daarom dient te worden bepaald dat de hoogte van de straf in verhouding tot de ernst van het verzuim zal worden verlaagd, nu het door het verzuim veroorzaakte nadeel langs deze weg kan worden gecompenseerd. De omvang hiervan is mede bepaald door de omstandigheid dat het verzuim – naar het hof aan-nemelijk acht – onderdeel uitmaakt van een bewust gekozen beleidslijn.’

4.1.3 Hof 's-Hertogenbosch 3 november 2009, LJN BK1796

‘Ontvankelijkheid van het openbaar ministerie

A.

Van de zijde van verdachte is het verweer gevoerd dat het openbaar ministerie in zijn strafvervolgning niet-ontvankelijk behoort te worden verklaard, omdat er een ernstige schending van beginselen van de goede procesorde heeft plaatsgevonden, waarbij doelbewust of met grove veronachtzaming van verdachtes belangen is tekort gedaan aan diens recht op een behoorlijke behandeling van de zaak, zo althans wordt het door de raadsman gevoerde verweer verstaan.

Immers is – zakelijk weergegeven – aangevoerd dat het voortduren van de in verzekeringstelling van verdachte in strijd was met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (verder te noemen EVRM). Verdachte is in het kader van het project “Weekendje Weg” het gehele weekend vastgehouden. Eerst op zondagochtend is verdachte gehoord over de feiten en pas op maandagmiddag is hij heengezonden, hetgeen ook het vooropgezette doel is van voornoemd project, te weten verdachten het weekend van de straat houden en leed toevoegen. Het onderzoeksbelang is daarmee losgelaten. Volgens de verdediging is derhalve sprake van misbruik van procesrecht waarmee de belangen van verdachte doelbewust ernstig te kort zijn gedaan.

B.

Het hof overweegt dienaangaande als volgt.

B.1.

Vooropgesteld dient te worden dat verdachte is aangehouden terzake een strafbaar feit waarvoor hij in verzekering kon worden gesteld en dat de maatregel tot in verzekeringstelling het belang van het onderzoek dient. Het is mitsdien een onderzoeksmaatregel en mag alleen worden toegepast om het onderzoek naar het vermoedelijke gepleegde strafbare feit te voltooien dan wel om te verhinderen dat de verdachte dit onderzoek frustreert.

Tot het onderzoeksbelang wordt tevens gerekend de noodzaak de verdachte langer vast te houden voor verhoor en het in persoon uitreiken van mededelingen over de strafzaak, zoals de dagvaarding (artikel 57 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering). Vrijheidsbeneming moet echter zoveel mogelijk beperkt worden.

Indien het onderzoeksbelang nog slechts bestaat uit het uitreiken aan de verdachte in persoon van een mededeling over de strafzaak wordt deze mededeling zo spoedig mogelijk uitgereikt en de verdachte daarna in vrijheid gesteld (artikel 57 lid 5 van het Wetboek van Strafvordering).

B.2.

Uit de stukken en het verhandelde ter terechtzitting blijken de volgende feiten en omstandigheden.

Verdachte is op zaterdag 18 oktober 2008 om 01.40 uur aangehouden en diezelfde dag om 03.10 uur voorgeleid aan een hulpofficier van justitie ter toetsing van de aanhouding.

Om 11.30 uur die dag is verdachte in het kader van de inverzekeringstelling voorgeleid en gehoord en omstreeks 13.00 uur is verdachte in verzekering gesteld. Om 15.40 uur die dag is de aangifte opgenomen en om 23.15 uur die dag is een tweetal getuigen gehoord.

Op zondag 19 oktober 2008 is verdachte om 10.19 uur gehoord en die middag is om 13.20 uur nog een getuige gehoord. Vervolgens is op maandag 20 oktober 2008 om 13.40 uur de dagvaarding aan verdachte uitgereikt en is hij die dag om 13.43 uur heengezonden. (...)

B.5.

(...) Bij de uitleg die aan de bewoordingen “zo spoedig mogelijk” van het vijfde lid van artikel 57 van het Wetboek van Strafvordering moeten worden gegeven is het volgende van belang.

Blijkens de wetsgeschiedenis (*Kamerstukken II 2004/05, 29 805, nr. 3, p. 17 (M.v.T)*) wordt het door de regering niet redelijk geacht, wanneer de zaak rond is en alleen nog de dagvaarding moet worden opgesteld, de verdachte hierop in detentie te laten wachten tot negen uur 's morgens. De parketmedewerkers die met AU (aanhouden en uitreiken) zijn belast kunnen de uit te reiken dagvaarding al zoveel mogelijk lopende het politieonderzoek voorbereiden zodat deze na afronding van het onderzoek snel kan worden afgemaakt en uitgereikt. Zonodig dienen daarvoor ook de nachtelijke uren te worden gebruikt.

B.6.

Het hof is daarom met de rechtbank van oordeel dat verdachte in ieder geval na het verhoor van de getuige [getuige 1] (om 13.20 uur) had moeten worden heengezonden en dat het uitreiken van een dagvaarding geen rechtvaardiging biedt om verdachte tot maandag 20 oktober 2008 te 13.43 uur in zijn cel te laten wachten.

Hiermee staat naar het oordeel van het hof vast dat verdachte (...) na zijn inverzekeringstelling onrechtmatig een dag te lang van zijn vrijheid beroofd is geweest.

De in deze zaak door de politie gehanteerde handelwijze, welke blijkens het onderzoek ter terechtzitting in hoger beroep moet worden aangemerkt als een wezenlijk onderdeel van het Project “Weekendje Weg” en die zij uitvoerde onder de regie van het openbaar ministerie, moet gelet op het bovenstaande als onrechtmatig worden aangemerkt.

B.7.

Zulks betreft naar het oordeel van het hof een onherstelbaar verzuim als bedoeld in artikel 359a van het Wetboek van Strafvordering, doch dit verzuim levert niet op een ernstige schending van beginselen van een goede procesorde, waarbij doelbewust of met grove veronachtzaming van verdachtes belangen is tekort gedaan aan diens recht op een behoorlijke behandeling van de zaak, zodat het beroep op niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie dient te worden verworpen.

Naar het oordeel van het hof doen de handelwijze van de politie en het openbaar ministerie, bestaande uit het in casu overschrijden van de grenzen van de wettelijke mogelijkheden, immers niets af aan het recht van verdachte op een behoorlijke behandeling van zijn zaak.

Nu ook overigens geen feiten of omstandigheden zijn aangevoerd of anderszins aannemelijk zijn geworden die zouden moeten leiden tot niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie, is het openbaar ministerie ontvankelijk in de vervolging.

B.8.

Gelet op het belang dat het geschonden voorschrift dient, de ernst van het verzuim en het nadeel dat daardoor wordt veroorzaakt, vindt het hof aanleiding om compensatie in de vorm van een strafvermindering toe te passen. Het hof acht het door verdachte geleden en vanwege het verzuim veroorzaakte nadeel geschikt voor strafvermindering en zulks is ook in het licht van het grote belang van het geschonden voorschrift en de ernst van het verzuim naar het oordeel van het hof gerechtvaardigd.'

41.4 *Rechtbank Leeuwarden 30 november 2009, LJN BK4790*

'Ontvankelijkheid van de officier van justitie

De politierechter heeft ter zitting geconstateerd dat uit het proces-verbaal van de politie is gebleken dat verdachte, in het kader van het project het weekendarrangement bij de Friese politie en het openbaar ministerie, tot maandagmiddag in verzekering gesteld is geweest. Daargelaten de vraag welke betekenis moet worden toegekend aan dit beleid, dient de politierechter in deze concrete zaak te beoordelen of de feitelijke gang van zaken met betrekking tot de in verzekeringstelling in overeenstemming is geweest met de wet.

Lid 1 sub c van artikel 5 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheid (hierna: het EVRM) bepaalt dat een persoon zijn vrijheid mag worden ontnomen, in het geval van voorarrest, als dit overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure plaats vindt. Artikel 15 lid 1 van de Grondwet schrijft voor dat niemand van zijn vrijheid ontnomen mag worden, buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald. Op grond van artikel 57 en 58 van het Wetboek van Strafvordering kan een verdachte in het belang van het onderzoek in verzekering worden gesteld als het gaat om een strafbaar feit waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten.

Onder het belang van het onderzoek wordt onder meer verstaan het belang van het aan de verdachte in persoon uitreiken van mededelingen over de strafzaak, aldus artikel 57 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering.

Lid 5 van ditzelfde artikel schrijft voor dat deze mededeling zo spoedig mogelijk uitgereikt dient te worden, als het onderzoeksbelang enkel nog bestaat uit het uitreiken van die mededeling. De verdachte dient daarna in vrijheid te worden gesteld.

Uit het onderzoek ter terechtzitting is gebleken dat, voor zover relevant, de feitelijke gang van zaken omtrent de in verzekeringstelling als volgt is geweest.

Verdachte is op zondag 11 oktober 2009 om 03.10 uur aangehouden op verdenking van een poging tot zware mishandeling en om 04.00 uur voorgeleid aan de hulpofficier van justitie. De aangifte van mishandeling en de aangifte van vernieling zijn om respectievelijk 03:50 uur en 04:04 uur opgenomen. Om 09.29 uur is verdachte in het kader van de in verzekeringstelling voorgeleid en gehoord en om 09.45 uur is verdachte in verzekering gesteld. Verdachte is

om 11.15 uur voor de laatste maal gehoord. Omstreeks 16.00 uur is er nog contact geweest met aangever betreffende de mishandeling. Op maandag 12 oktober 2009 om 11.55 uur is verdachte in vrijheid gesteld nadat aan hem de dagvaarding was uitgereikt.

Verdachte is aldus aangehouden terzake een strafbaar feit waarvoor hij, in het belang van het onderzoek, in verzekering kon worden gesteld. De politierechter constateert dat verdachte bijna 20 uren na de laatste onderzoekshandeling in vrijheid is gesteld.

De politierechter is van oordeel dat de inverzekeringstelling in dit geval langer heeft geduurd dan strikt noodzakelijk was.

De politierechter is – met de officier van justitie – van oordeel dat er aldus sprake is van een onherstelbaar vormverzuim in het voorbereidend onderzoek, als bedoeld in artikel 359a van het Wetboek van Strafvordering.

De officier van justitie heeft ter zitting gevorderd dat dit vormverzuim niet dient te leiden tot de niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie, maar kan worden volstaan met strafvermindering.

De politierechter is van oordeel dat niet kan worden volstaan met een strafvermindering, nu de Friese politie en het openbaar ministerie bekend waren met eerdere uitspraken, waarin is overwogen dat een dergelijke manier van handelen onrechtmatig is. Door desalniettemin verdachte langer zijn vrijheid te ontnemen dan wettelijk is toegestaan, is de politierechter van oordeel dat de officier van justitie doelbewust en met grove veronachtzaming, in strijd met het EVRM, de grondwet en het Wetboek van Strafvordering, heeft gehandeld. De politierechter zal op grond van voorgaande, in overeenstemming met de vaste jurisprudentie, de officier van justitie niet-ontvankelijk verklaren in de vervolging.’

1 Inleiding

De eerste twee zaken hebben betrekking op één verdachte, welke in twee verschillende weekenden voor verschillende strafbare feiten in verzekering is gesteld. In beide zaken is hetzelfde verweer gevoerd en heeft het gerechtshof dezelfde algemene argumentatie gebruikt. Besloten is om herhaling van tekst achterwege te laten.

De politie en het openbaar ministerie tasten binnen het project ‘Weekendje weg’³ de grenzen van de inverzekeringstelling af. Sinds 1 november 2005⁴ is in het Wetboek van Strafvordering expliciet opgenomen dat onder het belang van onderzoek ook het belang van het aan de verdachte in persoon uitreiken van mededelingen over de strafzaak wordt verstaan, de zogenaamde AU (aanhouden en uitreiken) zaken. Deze uitbreiding van de doelen van de inverzekeringstelling lijkt, afgaande

3 In Friesland gaat deze werkwijze door het leven als het project ‘Weekendarrangement’.

4 *Stb.* 2005, 175.

op de ‘campagne’ rondom het project, te worden benut om de inverzekeringstelling in voorkomende gevallen in te zetten als middel om de openbare orde te handhaven en een voorschot te nemen op bestrafing. Inmiddels hebben diverse rechtbanken en gerechtshoven de uitwerking van het beleid in concrete zaken onrechtmatig beoordeeld en per saldo zo een oordeel gegeven over het project. Tot nu toe werd deze onrechtmatige handelwijze gecompenseerd met strafvermindering, doch onlangs heeft de politierechter te Leeuwarden geoordeeld dat de officier van justitie niet-ontvankelijk diende te worden verklaard omdat ‘de Friese politie en het openbaar ministerie bekend waren met eerdere uitspraken, waarin is overwogen dat een dergelijke manier van handelen onrechtmatig is. Door desalniettemin verdachte langer zijn vrijheid te ontnemen dan wettelijk is toegestaan, is de politierechter van oordeel dat de officier van justitie doelbewust en met grove veronachtzaming, in strijd met het EVRM, de grondwet en het Wetboek van Strafvordering, heeft gehandeld.’ De zaak ligt nu bij het Hof Leeuwarden.

Hieronder zal worden uiteengezet wat het project ‘Weekendje weg’ inhoudt, zullen de feiten in de zaken met elkaar worden vergeleken en wordt beschreven hoe de rechter hiermee omgaat. Tevens wordt bekeken of de rechterlijke bevelen ter handhaving van de openbare orde als bedoeld in artikel 540 Sv of de nieuwe ‘voetbalwet’ een betere juridische basis bieden om de openbare orde te kunnen handhaven in het weekend in horecaconcentratiegebieden en zodoende het aantal geweldsdelicten te doen afnemen.

2 Het project ‘Weekendje weg’

Sinds juli 2007⁵ hanteert de gemeente Amersfoort een stevige aanpak bij geweldplegers in het weekend middels het project ‘Weekendje weg’. Met succes, want het project heeft navolging gekregen in 14 gemeenten.⁶ Het project komt er in de kern op neer dat meerderjarige personen die tussen vrijdag 17.00 uur en zondag 17.00 uur zijn aangehouden op verdenking van het plegen van geweld of het dreigen daarmee in het ‘horecaconcentratiegebied’ of de omgeving hiervan, in principe tot en met maandag in de cel blijven. Op maandag zullen zij heengezonden worden voorzien van een boete, met vooruitzicht op een taakstraf of met een dagvaarding om voor de rechter te verschijnen.

Het project heeft geleid tot afname van het aantal geweldsdelicten in de deelnemende gemeenten. Ook heeft het project ertoe geleid dat meteen, nog in het weekend, onderzoek wordt gedaan naar de geweldsdelicten.

5 http://www.amersfoort.nl/docs/Nieuwe_structuur/_veiligheid/_veiligheid/Dossier_onderzoek_weekendarrangement_12012009.pdf.

6 www.meteenzitten.nl.

Het project is opgezet vanuit het driehoeksoverleg en met een voorlichtingscampagne gelanceerd⁷, waarin het (uitgaans-)publiek door middel van filmpjes en poster op de hoogte wordt gesteld van de inhoud van het project 'Weekendje weg'.

Het officiële doel is volgens het openbaar ministerie om het aantal geweldsincidenten te laten afnemen.⁸ Indien wordt afgegaan op de campagne en publicaties van het openbaar ministerie werden vanaf het begin twee effecten van het project verwacht. Ten eerste handhaving van de openbare orde door de geweldplegers van de straat te houden gedurende het weekend, hetgeen een positieve invloed heeft op het officiële doel van de campagne, namelijk de afname van het aantal geweldsdelicten.⁹ De scheidslijn tussen een effect en doel kan dun zijn, zoals in dit geval. Het is moeilijk om hard te maken dat hetgeen als een te verwachten effect wordt bestempeld, feitelijk een beoogd doel is. Nu in diverse publicaties wordt aangegeven dat een ordehandhavend effect valt te verwachten en gelet op het feit dat de gemeente¹⁰ mede initiatiefnemer is bij het opzetten van het project, is openbare ordehandhaving naar mijn mening een vooropgezet doel van het project. Afgaande op de weergegeven rechtspraak ziet het project vooral op AU-zaken, waarbij voorlopige hechtenis niet aan de orde is en een verdachte op maandag meestal¹¹ met een dagvaarding in vrijheid wordt gesteld. Inbewaringstelling zou opportuun kunnen zijn indien bijvoorbeeld een recidiverisico aanwezig is. Blijkbaar is dat in de weergegeven zaken niet het geval geweest en zijn verdachten tot en met maandag vastgehouden om hen van de straat te houden en het aantal geweldsdelicten te doen afnemen. De Rechtbank Breda heeft zich uitgesproken over het mogelijke handhavingdoel van het project: 'Wanneer voortdurend van het verblijf op het politiebureau alleen nog plaatsvindt om verdachte van de straat te houden, is dat niet geoorloofd.'¹²

Ten tweede heeft het project ook een beoogd punitief karakter, doordat in publicaties aangegeven wordt dat verdachten *in principe* tot maandag vast worden gehouden¹³, zodat zij op maandag iets uit te leggen hebben op werk of opleiding.¹⁴

7 www.meteenzitten.nl.

8 http://www.om.nl/organisatie/item_144364/item_147876/nieuwsberichten/weekendje_weg/.

9 Qanda doc. punt 7, te kennen via http://www.om.nl/organisatie/item_144364/item_147876/nieuwsberichten/weekendje_weg/.

10 De gemeente is bij uitstek belast met het handhaven van de openbare orde, zie artikel 172 Gemeentewet.

11 In Amersfoort bleek uit een evaluatie in juli 2008 dat van de 38 verdachten er 23 voor de rechter zijn geweest: <http://www.amersfoort.nl/smartsite.shtml?ch=&id=194646>. Navraag bij de politie Midden en West Brabant laat zien dat in Tilburg de meeste verdachten op maandag de deur uit gaan met een taakstraf (en leerstraf) of geldboete. Er is geen nader onderzoek gedaan in andere arrondissementen.

12 Rechtbank Breda 10 april 2009, L/JN BI0732.

13 www.meteenzitten.nl.

14 Peter de Graaf, 'Weekend in de cel wordt regel', *de Volkskrant* 13 september 2008.

Hoewel ook ten aanzien van dit punt wordt gesproken over een te verwachten (bij)effect, duiden de woorden 'in principe' op beleid en wordt het punitieve effect daadwerkelijk beoogd. De politie en het openbaar ministerie geven met het project een signaal dat geweld in het weekend niet wordt getolereerd.¹⁵ De Rechtbank Breda citeert uit de publicatie van het openbaar ministerie, waaruit blijkt dat het openbaar ministerie het project als een lik op stuk beleid ziet, waarbij men direct de rekening krijgt gepresenteerd.¹⁶ Daar zit zeker een bestraffend karakter in. De Rechtbank Utrecht heeft zich uitgesproken over het mogelijke punitieve doel van het project: 'Het Openbaar Ministerie mag dus de in verzekeringstelling niet misbruiken als voorschot op een op te leggen straf.'¹⁷

Dat het project doelmatig is¹⁸, wil nog niet zeggen dat het ook rechtmatig is. Doelmatigheid kan leiden tot routinematigheid, waarbij het onderzoeksbelang op de achtergrond komt te staan en het gevaar ontstaat dat de in verzekeringstelling in het kader van het project wordt ingezet als straf.¹⁹

Ter terechtzitting geeft het openbaar ministerie in individuele zaken aan dat het beeld van de campagne genuanceerd dient te worden en dat in elke zaak wordt bekeken of in verzekeringstelling in het belang van het onderzoek is. In de hierboven weergegeven rechtspraak komt een ander beeld naar voren, namelijk dat het beleid van het project om een verdachte in principe tot maandag vast te houden wel op de voorgrond treedt en daarmee prevaleert boven het onderzoeksbelang dat centraal hoort te staan bij de in verzekeringstelling.²⁰ Het feit dat de woordvoester van de Tilburgse politie op de vraag van *de Volkskrant* 'Maar wat als bij een geweldszaak het onderzoek al op zaterdag is afgerond?', antwoordde 'Het onderzoek wordt verspreid over het weekend afgerond'²¹, versterkt deze indruk.

3 De in verzekeringstelling

De in verzekeringstelling heeft volgens de wetgever twee functies, te weten het creëren van ruimte voor het strafrechtelijk onderzoek en het mogelijk maken van een betere beoordeling van de noodzaak van voorlopige hechtenis.²² Die noodzaak zou

15 S. Riege, 'Een weekendje weg in de politiecel?', *Proces* 2009 (88), p. 211 en http://www.breda.nl/index.php?simaction=content&mediumid=1&pagid=3273&rubriek_id=&stukid=65483#titel65483.

16 Rechtbank Breda 10 april 2009, *LJN* BI0732.

17 Rechtbank Utrecht 17 januari 2008, *LJN* BC2587.

18 S. Riege, 'Een weekendje weg in de politiecel?', *Proces* 2009 (88), p. 211.

19 Vgl. A. Brenninkmeijer, 'Weekendarrangement', *Opportun* 11/2008, p. 23.

20 Zo ook de Rechtbank Breda, gezien haar uitspraak: 'wekken de in de publicatie gebruikte bewoordingen de schijn dat het onderzoeksbelang niet voorop heeft gestaan bij de invoering, maar slechts als middel dient om een langere opsluiting te rechtvaardigen.'

21 Peter de Graaf, 'Weekend in de cel wordt regel', *de Volkskrant* 13 september 2008.

22 J. uit Beijerse, aant. 4 op art. 57 (suppl. 154, april 2006), in: Melai/Groenhuijsen e.a.

er kunnen zijn als er vluchtgevaar is, als een feit is gepleegd waarop een gevangenisstraf van minimaal twaalf jaar is gesteld en de rechtsorde ernstig is geschokt, als er gevaar voor recidive bestaat van bepaalde misdrijven of de zaak ingewikkeld is.²³ De zaken waarop het project 'Weekendje weg' zich richt zijn veelal zogenaamde AU-zaken, waarbij het gaat om relatief lichte geweldsdelicten en verdachten na de in verzekeringstelling in vrijheid worden gesteld met een geldboete, vooruitzicht op een taakstraf of dagvaarding op zak. Voorlopige hechtenis is in de meeste gevallen niet aan de orde. Derhalve zal het met name gaan om de eerste functie, het doen van strafrechtelijk onderzoek.

Zoals gezegd is in 2005 de grond voor in verzekeringstelling, het onderzoeksbelang, uitgebreid door te bepalen dat het uitreiken van de dagvaarding onder het onderzoeksbelang valt. Uit de memorie van toelichting blijkt dat geen nadere termijn is gesteld waarbinnen het uitreiken van de dagvaarding zou moeten plaatsvinden en dat de rechtspraak zelf enige normering zou kunnen aanbrengen.²⁴ In AU-zaken moet het mogelijk zijn om binnen een aantal uren (vier tot zes) na het laatste verhoor een vervolgingsbeslissing te nemen.²⁵ Indien het onderzoeksbelang alleen nog bestaat uit het uitreiken van de dagvaarding, zou bij de ophouding en in verzekeringstelling zo nodig ook de nachtelijke uren moeten worden gebruikt om de dagvaarding klaar te maken en uit te reiken.²⁶ Het hof Arnhem²⁷ citeert uit de Nota naar aanleiding van het verslag en het aanvullend verslag waaruit blijkt dat er geen praktische beletselen bestaan om in een kort tijdsbestek een dagvaarding op te maken.²⁸ Kortom, uit de wetsgeschiedenis blijkt duidelijk dat verdachten in AU-zaken zo spoedig mogelijk in vrijheid gesteld dienen te worden, wanneer de overige redenen voor in verzekeringstelling zijn komen te vervallen.

4 Analyse van de rechtspraak

In veel gevallen wordt expliciet aangegeven dat niet wordt gekeken naar het beleid van het project 'Weekendje weg' als zodanig, maar dat de rechter een concrete zaak dient te beoordelen. Desondanks valt tussen de regels door te lezen hoe de betreffende rechters over dit beleid denken.

In de eerste zaak²⁹ werd verdachte op zaterdag in de zeer vroege ochtend aangehouden en op zondag werd besloten dat hij niet zou worden voorgeleid, maar na het uitreiken van de dagvaarding op maandag zou worden heengezonden. Ook

23 Artikel 67a Wetboek van Strafrecht.

24 *Kamerstukken II* 2004/05, 29 805, nr. 3, p. 8-9.

25 *Kamerstukken II* 2004/05, 29 805, nr. 3, p. 9.

26 *Kamerstukken II* 2004/05, 29 805, nr. 3, p. 17.

27 Hof Arnhem 13 november 2009, *LJN* BK3431.

28 *Kamerstukken II* 2004/05, 29 805, nr. 6, p. 3.

29 Hof Arnhem 13 november 2009, *LJN* BK3431.

in de tweede zaak³⁰ werd op zondag na 16.16 uur besloten dat verdachte op maandag zou worden heengezonden na uitreiking van de dagvaarding. Zoals gezegd, oordeelt het Hof Arnhem in beide zaken dat de gehanteerde handelwijze onrechtmatig is, gezien de wetsgeschiedenis ten aanzien van artikel 57 lid 5 Sv. De onrechtmatigheid leidt niet tot een schending van het recht op een eerlijk proces en wordt derhalve gecompenseerd door strafvermindering. Het Hof Arnhem oordeelt in beide zaken dat de omvang van de strafvermindering mede is 'bepaald door de omstandigheid dat het verzuim – naar het hof aannemelijk acht – onderdeel uitmaakt van een bewust gekozen beleidslijn' en hanteert een fikse korting.³¹

In de derde zaak³² blijkt niet uit het proces-verbaal van de politie waarom verdachte pas op maandag is heengezonden na uitreiking van een dagvaarding, terwijl hij op zondag in de loop van de ochtend voor het laatst is verhoord. Wel is na het verhoor van de verdachte nog een getuige gehoord, maar ook dat verhoor heeft op zondag en wel in de middaguren plaatsgehad. Het Hof 's-Hertogenbosch concludeert dat verdachte in ieder geval uiterlijk na het verhoor van de getuige op zondagmiddag al had moeten worden heengezonden. De Rechtbank Breda, waar deze zaak in eerste aanleg diende, geeft terloops aan dat de gebruikte bewoordingen binnen de publicatie van het openbaar ministerie de schijn wekken 'dat het onderzoeksbelang niet voorop heeft gestaan bij de invoering van het project, maar slechts als middel dient om een langere opsluiting te rechtvaardigen'.³³ De Bredase rechtbank koppelt hieraan dat van de politie nog meer dan voorheen kan worden verlangd 'dat zij aangeeft waarom het verhoor van de verdachte is uitgesteld en/of waarom voortgezet verblijf noodzakelijk is, waarbij inzicht gewenst is in het nog te verrichten onderzoek'.³⁴ Het Bossche hof lijkt ook moeite te hebben met het beleid binnen het project 'Weekendje weg', gezien de volgende overweging: 'De in deze zaak door de politie gehanteerde handelwijze, welke blijkens het onderzoek ter terechtzitting in hoger beroep moet worden aangemerkt als een wezenlijk onderdeel van het Project 'Weekendje Weg' en die zij uitvoerde onder de regie van het openbaar ministerie, moet gelet op het bovenstaande als onrechtmatig worden aangemerkt.' Beide instanties oordelen dat kan worden volstaan met strafvermindering, omdat het recht op een eerlijk proces niet is aangetast.

In de vierde zaak³⁵ werd de verdachte op zaterdag aangehouden en lijkt het erop dat ook in die zaak op zondag al werd besloten door de (hulp)officier van justitie om verdachte niet voor te geleiden, maar vast te houden tot maandag voor het uitreiken van de dagvaarding. De politierechter wijdt hier geen woorden aan en

30 Hof Arnhem 13 november 2009, *LJN* BK3414.

31 Te weten in de eerste zaak 50 uren werkstraf in plaats van 200 uren werkstraf en in de tweede zaak 90 uren werkstraf in plaats van 120 uren werkstraf.

32 Hof 's-Hertogenbosch 3 november 2009, *LJN* BK1796.

33 Rechtbank Breda 10 april 2009, *LJN* BI0732.

34 Rechtbank Breda 10 april 2009, *LJN* BI0732.

35 Rechtbank Leeuwarden 30 november 2009, *LJN* BK4790.

constateert dat verdachte 20 uur na de laatste onderzoekshandeling in vrijheid is gesteld en dat daarmee de inverzekeringstelling langer heeft geduurd dan strikt noodzakelijk was. De toon van het vonnis spreekt boekdelen. De politierechter te Leeuwarden oordeelt dat ‘de Friese politie en het openbaar ministerie bekend waren met eerdere uitspraken, waarin is overwogen dat een dergelijke manier van handelen onrechtmatig is. Door desalniettemin verdachte langer zijn vrijheid te ontnemen dan wettelijk is toegestaan, is de politierechter van oordeel dat de officier van justitie doelbewust en met grove veronachtzaming, in strijd met het EVRM, de grondwet en het Wetboek van Strafvordering, heeft gehandeld. De politierechter zal op grond van voorgaande, in overeenstemming met de vaste jurisprudentie, de officier van justitie niet-ontvankelijk verklaren in de vervolging.’

Het valt op dat de politierechter te Leeuwarden alleen aangeeft dat het openbaar ministerie doelbewust en met grove veronachtzaming in strijd met de wet heeft gehandeld en niet aangeeft of daarmee het recht op een eerlijk proces is aangetast. Sinds het ‘Afvoerpijparrest’ hanteert de Hoge Raad strikte criteria voor niet-ontvankelijk verklaring van het openbaar ministerie.³⁶ De vraag is of de uitspraak van de politierechter stand houdt bij het Hof Leeuwarden. Feit is dat het openbaar ministerie niet in hoger beroep is gegaan tegen uitspraken waarin is geoordeeld dat de uitwerking van het beleid binnen het project onrechtmatig is. Uit de uitspraak van de politierechter te Leeuwarden blijkt dat de officier van justitie ook van oordeel is dat sprake is van een onherstelbaar vormverzuim in het voorbereidend onderzoek. In te denken valt dat wanneer vele rechtbanken en gerechtshoven, verspreid over heel Nederland, de uitwerking van het project ‘Weekendje weg’ in concrete zaken onrechtmatig oordelen en politie en openbaar ministerie toch door blijven gaan met het project door verdachten doelbewust en met grove veronachtzaming in strijd met de wet en eerdere uitspraken in principe in verzekering te houden tot en met maandag om hen van de straat te houden en zodoende het aantal geweldsincidenten te doen afnemen, op een gegeven moment geoordeeld dient te worden dat het recht op een eerlijk proces is geschaad.

5 Alternatieven voor het ordehandhavingsdoel van het project ‘Weekendje weg’

De handelwijze binnen het project ‘Weekendje weg’ is aldus als onrechtmatig bestempeld, omdat verdachten langer in verzekering worden gesteld dan nodig is om een dagvaarding te kunnen uitreiken. De reden voor het langer vasthouden lijkt gelegen te zijn in het beleid van het project, namelijk verdachten in principe vast houden tot en met maandag. Toch gaat het openbaar ministerie door met het project in de arrondissementen waar de onrechtmatigheid wordt gesanctioneerd met straf-

36 Hoge Raad 30 maart 2004, *NJ* 2004, 376.

vermindering. De strafvermindering lijkt te worden ingecalculeerd. Alleen in het arrondissement Leeuwarden is het project stopgezet. Het is niet te hopen dat politie en justitie de onderhavige rechtspraak gaan gebruiken om geen dagvaarding meer uit te brengen, doch een TOM³⁷ voor te stellen.³⁸

Hiervoor is onder punt twee betoogd dat afname van het aantal geweldsdelicten niet het enige doel is van het project. Handhaving van de openbare orde is een beoogd effect dat zeer nauw samenhangt met het officiële doel, zijnde afname van het aantal geweldsdelicten. Het lijkt erop dat het project ‘Weekendje weg’ geboren is uit nood, omdat er geen afdoende werkende en praktisch hanteerbare alternatieve orde handhavingmiddelen zijn voor dit type delicten en verdachten. Hieronder zal worden bekeken of handhaving van de openbare orde in het weekend op een andere, wel rechtmatige manier kan worden behaald.

5.1 *Rechterlijke bevelen ter handhaving der openbare orde*

Op de regeling van de rechterlijke bevelen tot handhaving der openbare orde (artikel 540–550 Sv) kan in het bestek van deze bijdrage slechts summier worden ingegaan.³⁹ De rechterlijke bevelen zijn relatief onbekend en onbemand. Een aangehouden verdachte kan een rechterlijk bevel opgelegd krijgen, waarbij hij zich bereid moet verklaren aan dat bevel te voldoen, omdat hij anders in verzekering kan worden gesteld. De bevelen zijn te vergelijken met de voorwaarden die gesteld kunnen worden bij een voorwaardelijke sanctie en betreffen met name gedragsaanwijzingen. In 2000 is de bepaling ingrijpend gewijzigd zodat deze geschikt zou zijn om te (kunnen) worden ingezet tijdens het EK voetbal in Nederland. Het toepassingsbereik is uitgebreid tot delicten waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is en de rechter-commissaris kan nu onmiddellijk inverzekeringstelling gelasten, zonder eerst een gedragsaanwijzing te bevelen. Door de aanpassingen zijn de rechterlijke bevelen in plaats van een aanvullende regeling, een alternatief voor de voorlopige hechtenis geworden.

De rechterlijke bevelen hebben een preventief doel: voorkomen dat de openbare orde wederom wordt verstoord. Dit zou tegemoet kunnen komen aan een van de doelen van het project ‘Weekendje weg’, namelijk geweldplegers het hele

37 Taakstraf Openbaar Ministerie.

38 Navraag bij politie Midden en West Brabant laat zien dat in Tilburg de meeste verdachten op maandag de deur uit gingen met een werkstraf (en leerstraf) of geldboete in het kader van een TOM. Enkelen die de TOM weigerden, werden gedagvaard en kregen uiteindelijk een hogere straf opgelegd. Opvallend is dat in Amersfoort in 2007 23 van de 38 verdachten werden gedagvaard en dat in Tilburg, waar het project later van start ging, de meeste zaken met een TOM werden afgedaan.

39 Zie ten aanzien van de rechterlijke bevelen M.A.D.W. de Jong, aant. 1-6 op art. 540 (suppl. 174, mei 2009), in: Melai/Groenhuijsen e.a., waaruit ten behoeve van het navolgende is geput.

weekend van de straat houden. De procedure is vrij eenvoudig en snel. Het kan de facto dienen als een lik op stuk beleid.

De eerste voorwaarde is dat een strafbaar feit op heterdaad ontdekt dient te zijn. Het kan gaan om enig strafbaar feit, waardoor deze regeling in dat opzicht ruimer is dan de in verzekeringstelling. Vele strafbare feiten die nu binnen het kader van het project vallen, zullen op heterdaad zijn ontdekt. Daarnaast dient het te gaan om een ernstige aanranding van de openbare orde. Hoewel het begrip openbare orde binnen de literatuur als onduidelijk wordt bestempeld, kan men in het algemeen vermoedelijk wel stellen dat geweldpleging in het weekend in het uitgaansgebied of de aan- en afvoerwegen hieronder valt. Het derde criterium van gewichtige bezwaren tegen de verdachte geeft aan dat er meer moet zijn dan een verdenking. Aangezien het bij de rechterlijke bevelen dient te gaan om een heterdaadsituatie, lijkt dit criterium nauwelijks toegevoegde waarde te hebben. Afgezet tegen het project 'Weekendje weg' kan men wel stellen dat dit criterium als regel ook zal worden vervuld bij de groep verdachten waarop het project ziet. Als laatste is voor het opleggen van rechterlijke bevelen vereist dat er groot gevaar voor herhaling of voortzetting van het feit moet zijn. En daar kan de schoen wringen. Voor de in verzekeringstelling is dat geen eis. Op basis van de wetstekst is de in verzekeringstelling op dit punt ruimer dan de rechterlijke bevelen. Echter, zoals reeds uiteengezet is een van de doelen van het project 'Weekendje weg' handhaving van de openbare orde. Door te stellen dat in principe iedere verdachte tot en met maandag in verzekering wordt gesteld, wordt de rust in het weekend gewaarborgd en daarmee wordt er wel degelijk een risico op herhaling aanwezig geacht bij het type verdachten waarop het project zich richt. Als dat het geval is, dan kan men voorzichtig concluderen dat de regeling van de rechterlijke bevelen ook ziet op de doelgroep van het project. Opgemerkt dient te worden dat, indien er daadwerkelijk een groot gevaar is voor herhaling of voortzetting van het feit, de officier van justitie de inbewaringstelling van de verdachte kan vorderen bij de rechter-commissaris.

De rechterlijke bevelen zien aldus met name op de categorie verdachten welke ook in voorlopige hechtenis kunnen worden gesteld. Echter de verdachten op wie de AU- praktijk is gericht worden (meestal) niet in voorlopige hechtenis gesteld, omdat dit dwangmiddel wellicht als te zwaar wordt gezien.⁴⁰

De rechterlijke bevelen worden niet (veel) ingezet. De procedure wordt gezien als te omslachtig. De crux zit hem in het feit dat de rechter-commissaris de bevelen dient te geven. Daarnaast wordt de handhaving van de rechterlijke bevelen als problematisch beschouwd. De rechterlijke bevelen gelden in de regel voor een half jaar en de voorwaarden zijn vaak vaag omschreven.⁴¹ Binnen de setting van

40 Vgl. T. Kooijmans en J.W. Ouwkerk, 'Het ontwerp-kaderbesluit betreffende het Europees surveillancebevel, de Nederlandse regeling van de voorlopige hechtenis en de overleveringsprocedure', *DD* 2008, p. 942-965.

41 M.A.D.W. de Jong, aant. 5 op artikel 540, (Suppl. 174, mei 2009), in Melai/Groenhuijsen e.a.

het project zou het rechterlijke bevel kunnen zien op een gebiedsverbod gedurende het weekend. Maar of dat te handhaven is? Voordeel zou kunnen zijn dat de gedragsaanwijzing voor een langere periode gegeven kan worden dan alleen dat ene weekend. Mij lijkt dat daarmee ook een afname van het aantal geweldsdelicten wordt bewerkstelligd. Mocht de verdachte zich niet bereid verklaren tot het opvolgen van de gedragsaanwijzing, dan kan de rechter-commissaris hem in verzekering stellen voor het hele weekend. Een voordeel is dat op deze manier geen oneigenlijk gebruik hoeft te worden gemaakt van de dwangmiddelen binnen het reguliere strafrecht, zoals wel het geval is in het project 'Weekendje weg'.⁴²

5.2 Voetbalwet; maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast

Volgens de memorie van toelichting op de 'voetbalwet' krijgt de burgemeester een bevoegdheid tot het geven van een bevel voor de handhaving van de openbare orde. Tevens bevat het wetsvoorstel een bevoegdheid voor de officier van justitie tot het geven van een gedragsaanwijzing ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.⁴³ De bevoegdheid van de burgemeester wordt in het kader van deze bijdrage niet behandeld. De officier van justitie kan een gebiedsverbod, een contactverbod of een meldingsplicht opleggen, dan wel de aanwijzing geven zich te doen begeleiden bij hulpverlening ter voorkoming van nieuwe strafbare feiten. Het komt er op neer dat de officier van justitie gedragsaanwijzingen kan geven die overeenkomen met de bijzondere voorwaarden die een rechter kan opleggen, gekoppeld aan een voorwaardelijke straf conform artikel 14c Sr.

Hoewel het wetsvoorstel met name ziet op strafbare feiten gepleegd door hooligans, geeft de memorie van toelichting aan dat ook aan andere groepen verdachten kan worden gedacht.⁴⁴

De gedragsaanwijzing kan in drie gevallen worden gegeven. Ten eerste in geval van verdenkingen van een strafbaar feit waardoor de openbare orde, gelet op de aard van het strafbare feit dan wel de samenhang met andere strafbare feiten, dan wel de wijze waarop het strafbare feit is gepleegd, ernstig is verstoord, en waarbij grote vrees voor herhaling bestaat. Ten tweede in geval van verdenking van een ander strafbaar feit waarbij vrees bestaat voor ernstig belastend gedrag van de verdachte jegens personen. Ten derde kan een gedragsaanwijzing worden gegeven in het geval van verdenking van een strafbaar feit in verband waarmee vrees bestaat voor gedrag van de verdachte dat herhaald gevaar voor goederen oplevert.⁴⁵

42 Vgl. andere voorbeelden van op oneigenlijke wijze gebruik maken van dwangmiddelen van de reguliere strafprocedure: M.A.D.W. de Jong, aant. 5 op artikel 540, (Suppl. 174, mei 2009), in Melai/Groenhuijsen e.a.

43 *Kamerstukken II* 2007/08, 31 467, nr. 3, p.1-2.

44 *Kamerstukken II* 2007/08, 31 467, nr. 3, p.10.

45 *Kamerstukken II* 2007/08, 31 467, nr. 3, p. 21-22.

Door de gedragsaanwijzing van de officier van justitie kan direct, voorafgaand aan de terechtzitting⁴⁶, herhaling van strafbare feiten worden voorkomen, en kunnen degenen die verantwoordelijk zijn voor ernstige en aanhoudende vormen van overlast worden weerhouden van het plegen van nieuwe strafbare feiten.⁴⁷ De nieuwe bevoegdheid ziet niet op situaties waarin voorlopige hechtenis aangewezen is, omdat het doorgaans om feiten zal gaan waarin voorlopige hechtenis een te zwaar middel is.⁴⁸ De gedragsaanwijzing strekt tot het voorkomen van strafbare feiten en strekt niet tot de bestraffing daarvan.⁴⁹ De gedragsaanwijzing heeft een voorlopig karakter en kan worden gegeven voor een periode van 90 dagen.⁵⁰

De situaties waarbinnen de officier van justitie een gedragsaanwijzing kan inzetten, komen voor een groot deel overeen met de situaties waar het project zich op richt. Zoals reeds uiteen is gezet, heeft het project mede tot doel om de openbare orde in horecaconcentratiegebieden te handhaven door verdachten het hele weekend van de straat te houden. De nieuwe bevoegdheid van de officier van justitie is uitermate geschikt om te voorkomen dat plegers van geweld opnieuw in de fout gaan door hen middels een gebiedsverbod het hele weekend uit het horecaconcentratiegebied te houden. Daarnaast kan de officier van justitie de gedragsaanwijzing voor een ruimere tijd geven dan alleen dat ene weekend. De gedragsaanwijzing doet ook meer recht aan de onschuldpresumptie, aangezien de verdachte sneller in vrijheid kan worden gesteld, onder de zekerheid dat hij zijn gedrag normconform zal aanpassen. Aangezien het bij het project gaat om AU-zaken, relatief lichte strafbare feiten, waarbij voorlopige hechtenis (in de meeste gevallen) niet wordt toegepast, is er evenwel niet in alle gevallen reden te veronderstellen dat sprake zal zijn van grote vrees voor herhaling. Immers, mocht dat wel het geval zijn, dan is het in veel gevallen⁵¹ waarschijnlijk dat de officier van justitie de inbewaringstelling bij de rechter-commissaris vordert en de verdachte niet op maandag met een geldboete, vooruitzicht op een taakstraf of dagvaarding in de hand in vrijheid stelt.

De nieuwe bevoegdheid van de officier van justitie doet sterk denken aan de hierboven behandelde rechterlijke bevelen. Het eerste verschil is dat de gedragsaanwijzing door de officier van justitie in plaats van de rechter-commissaris kan worden opgelegd en er sneller kan worden gehandeld. De bevoegdheid van de officier van justitie is ook mogelijk buiten heterdaad en mede mogelijk ter voorkoming van belastend gedrag van de verdachte jegens personen. Met de bevoegdheid kan preventief worden opgetreden in die gevallen waarin een risico bestaat op herhaling van gedrag dat de openbare orde ernstig verstoort of dat ernstig belastend is voor

46 De bedoeling is om verdachten te dagvaarden.

47 *Kamerstukken II* 2007/08, 31 467, nr. 3, p. 7.

48 *Kamerstukken II* 2007/08, 31 467, nr. 3, p.10.

49 *Kamerstukken II* 2007/08, 31 467, nr. 3, p.18.

50 *Kamerstukken II* 2007/08, 31 467, nr. 3, p.18. Verlenging is mogelijk: *Kamerstukken II* 2007/08, 31 467, nr. 3, p.19.

51 Gevaar voor recidive leidt niet bij alle strafbare feiten tot inbewaringstelling; artikel 67a lid 2 sub 2 en 3 Sr. Zie ook Kooijmans en Ouwerkerk 2008, p. 942-965.

bewoners van een buurt of voor andere personen, dan wel herhaald gevaar voor goederen oplevert.⁵²

Is de voetbalwet een goed of wellicht een beter alternatief voor het project 'Weekendje weg'? In beide gevallen ligt de beslissingsbevoegdheid niet bij een rechter. Voor de nieuwe voetbalwet als in te zetten instrument pleit dat het gaat om een bewegingsbeperkende maatregel en niet om een vrijheidsontnemend dwangmiddel zoals bij de in verzekeringstelling. Artikel 5 EVRM komt hierdoor minder snel in het gedrang. Vanuit de verdachte bezien is het opgelegd krijgen van een gedragsaanwijzing, met het doel dat men in het weekend uit het horecaconcentratiegebied blijft, minder belastend dan enkele dagen te worden vast gehouden in een politiecel. Voordeel vanuit de maatschappij bezien is dat de gedragsaanwijzing voor een langere tijd kan worden opgelegd, namelijk maximaal negentig dagen tot aan de terechtzitting.

Toch zal de voetbalwet niet in alle gevallen als alternatief voor het project 'Weekendje weg' kunnen dienen. De gedragsaanwijzing is in het eerste en derde geval alleen op te leggen aan verdachten bij wie er een groot gevaar voor herhaling bestaat. Dat is twijfelachtig bij de verdachten op wie het project zich richt. Daarnaast is bij de bevoegdheid van de officier van justitie in het kader van de voetbalwet dagvaardden het uitgangspunt, hetgeen niet het geval is bij het project 'Weekendje weg'. Een gedragsaanwijzing zal ook niet in alle gevallen even effectief zijn als in verzekeringstelling.

Verder bestaat tussen de bevoegdheid van de burgemeester en de bevoegdheid van de officier van justitie een overlap, ten behoeve waarvan in het wetsvoorstel een samenloopregeling is opgenomen. Hoofddregel is dat de bevoegdheid van de officier van justitie voorrang heeft.⁵³ In de praktijk zal het er niet duidelijker op worden. Als laatste kritiekpunt kan worden opgemerkt dat met de nieuwe bevoegdheid van de officier van justitie wederom bevoegdheden die nu uitsluitend toekomen aan een rechter, namelijk het opleggen van bijzondere voorwaarden⁵⁴, naar voren worden gehaald in het vooronderzoek.

Minister van Justitie Hirsch Ballin heeft aangegeven ten aanzien van de grondslag van het weekendarrangement in gesprek te zijn met het openbaar ministerie over aanpassingen van de voorlopige hechtenis ten behoeve van een effectieve aanpak van ernstig uitgaansgeweld. Hij denkt daarbij onder andere aan gebiedsverboden voor het uitgaansgebied, zodat de verdachte niet opnieuw in dat gebied strafbare feiten kan plegen.⁵⁵ Dat duidt erop dat ook de minister denkt aan strafrechtelijke gedragsaanwijzingen om de openbare orde te kunnen handhaven. Of hij hiermee de nieuwe 'voetbalwet' op het oog heeft, is onduidelijk.

52 *Kamerstukken II 2007/08*, 31 467, nr. 3, p. 29.

53 *Kamerstukken II 2007/08*, 31 467, nr. 3, p.23-24.

54 En rechterlijke bevelen.

55 *Kamerstukken II 2009/10*, 32 123 VI, nr. 84, p. 9-10.

In dezelfde brief geeft de minister aan dat hij positief staat tegenover uitbreiding van de gronden van voorlopige hechtenis met het oog op een toepassing van het 'gewone' snelrecht (berechting binnen de termijn inbewaringstelling).⁵⁶ Het College van procureurs-generaal had aangegeven dat de voorlopige hechtenis regeling tekort schiet bij met name 'strafbare feiten waarop geen 12 jaar gevangenisstraf is gesteld, waarbij er geen ernstig gevaar voor recidive dreigt en nader onderzoek niet noodzakelijk is voor de waarheidsvinding. Het kan hierbij gaan om first offenders of personen die zich niet eerder aan een strafbaar feit waarop meer dan zes jaar gevangenisstraf is gesteld, schuldig hebben gemaakt.' Het College pleit ervoor dat 'de regeling zal gelden voor met name te noemen delicten waarvan het plegen in de hierboven geschetste omstandigheden een extra lading krijgt. In de eerst plaats betreft het openlijke geweldpleging, maar daarnaast ook misdrijven met extra gevaarzettend karakter voor wat betreft de algemene veiligheid van personen of goederen met een risico voor de openbare orde, zoals brandstichting en ernstige vernieling.'⁵⁷ De situaties waarop het project 'Weekendje weg' ziet zouden aldus onder het nieuwe (super)snelrecht kunnen vallen. Het gevaar bestaat dat verdachten hierdoor niet een weekendje weg zijn, maar twee weken voordat een rechter zich over de zaak zal buigen.

56 *Kamerstukken II 2009/10, 32 123 VI, nr. 84, p. 9.*

57 *Kamerstukken II 2009/10, 32 123 VI, nr. 84, p. 8-9.*